

osvobodilne borbe je septembra 1943 odšel na osvobojeno ozemlje, bil izbran za člana ZAVNOH in imenovan za predsednika Komisije za verske zadeve. Po osvoboditvi je bil izvoljen v ustavotvorno skupščino, v Zvezno ljudsko skupščino in v Sabor LR Hrvaške. — 10. *Dr. Alojzij Stepinac*, kardinal. Med drugo svetovno vojno je bil zagrebški nadškof. Sodeloval z ustaši in vlado Nezavisne države Hrvatske. Po vojni je bil obsojen na šestnajst let zopora in po dveh letih pomiloščen. — 11. *Dr. Vladimir Maček*, hrvaški pravnik in politik, vodja Hrvaške kmečke stranke (HSS), kot podpredsednik jugoslovanske vlade udeležen pri podpisu pristopa kraljevine Jugoslavije k Trojnemu paktu. Po okupaciji Jugoslavije in proglasitvi Nezavisne države Hrvatske je izdal poziv pristašem HSS, naj se pokorijo novi vladi in z njo sodelujejo. Od vsega začetka je odbijal sodelovanje HSS z narodnoosvobodilnim gibanjem in se zavzemal za »politiko

čakanja«. Dva dni pred osvoboditvijo Zagreba je emigriral v inozemstvo. — 12. *Dragoljub Mihailović-Draž*a, častnik bivše jugoslovanske vojske. Med drugo svetovno vojno organizator in voditelj četniškega gibanja v okupirani Jugoslaviji. Bil je minister vojske in mornarice v kraljevi jugoslovanski begunski vladi v Londonu in komandant jugoslovanske kraljeve vojske v domovini. — 13. *Miroslav Krlež*a, hrvaški pesnik, pisatelj, dramatik in publicist, zagovornik avtonomnosti ustvarjanja. Med obema vojnoma je bil eden izmed najuglednejših osebnosti v kulturniških krogih. Med okupacijo ga je ustaška policija nadzirala in dvakrat začasno zaprla. — 14. *Marko Ristić*, srbski pesnik in esejist. V času narodnoosvobodilne borbe je bil od leta 1942 zaprt v kruševskem zaporu. Po osvoboditvi je bil imenovan za ambasadorja v Parizu. — 15. Muzej ljudske revolucije Slovenije, fototeka.

PRISPEVKI O SLOVENSKEM ŠOLSTVU V ZBORNIKU ZA ZGODOVINO ŠOLSTVA IN PROSVETE (1) 1964 — (20) 1987

TATJANA HOJAN

Slovenski šolski muzej je že od leta 1964 dalje soizdajatelj Zbornika za zgodovino šolstva in prosvete. Zbornik izdaja skupaj s šolskim muzejem iz Zagreba in pedagoškim muzejem iz Beograda. Leta 1987 je izšel 20. zvezek.

Pobudo za izdajo Zbornika je dala Sekcija šolskih muzejev, ki so jo predstavljali predstavniki treh jugoslovanskih šolskih muzejev. Na posvetovanju Zveze pedagoških društev Jugoslavije, ki je bilo od 18. do 21. junija 1963 na Sljemenu pri Zagrebu, je bila ta pobuda šolskih muzejev sprejeta in sklenjeno, da je nujno sistematično zbiranje in objavljanje arhivskega gradiva iz zgodovine šolstva in pedagogike narodov Jugoslavije. Za to je potrebno zagotoviti pedagogom in šolskim muzejem potrebna finančna sredstva.

Zbornik za zgodovino šolstva in prosvete je izšel že eno leto po tem sklepu, in sicer leta 1964. V njem enakovredno sodelujejo pisci iz vseh naših republik in pokrajin. Vsako leto izide bibliografija člankov in knjig o zgodovini šolstva za posamezna obdobja iz druge republike ali pokrajine. V 13. letniku Zbornika leta 1980 so bile objavljene vse doktorske disertacije s področja pedagogike iz vseh naših republik. Tematska pa je bila doslej le številka 17. leta 1984. V njej so bile obravnavane razprave s področja zgodovine pedagoških ustanov v Jugoslaviji.

Namen Zbornika je bil pripravljati gradivo za pisanje Zgodovine pedagogike narodov in narodnosti Jugoslavije. V 20 številkah Zbornika so bile objavljene številne razprave, ki so k temu cilju veliko pripomogle.

Zbornik predstavlja našo zgodovino pedagogike v tujini, saj ga šolski muzeji zamenjujejo s tujimi publikacijami. Objavljajo obsežnejše povzetke razprav v tujem jeziku in kazalo v štirih jezikih. Zbornik je tudi glasilo šolskih muzejev. Objavlja poročila o delu v muzejih, muzejskih razstavah in jubilejih. Zbornik ima nekaj stalnih rubrik: Razprave in članki, Manjši članki in gradivo, Jubileji, Iz dela šolskih muzejev, Ocene knjig in Bibliografije.

Zbornik je bil lepo sprejet. Ob 1. zvezku je ocenjevalec Ivan Bizjak v Naših razgledih napisal: »Z gotovostjo lahko trdimo, da bi bilo v naših šolah in v odnosu do dela v njih precej boljše, če bi poznali pozitivno (in tudi negativno!) pedagoško tradicijo, če bi spoznali in vselej tudi hoteli upoštevati element zveze, če bi poznali zgodovino šolstva in pedagogike naših narodov; ta vir spoznanj bi nam v mnogočem pomagal hitreje doseči boljše rezultate, rezultate, ki bi zadovoljili zahteve in potrebe«.

Ogledali bi si še nekaj slovenskih prispevkov v Zborniku. Večjih razprav je bilo 24, v njih je sodelovalo 15 avtorjev. Obravnavali so posamezna obdobja v zgodovini šolstva, posamezna področja vzgoje in izobraževanja, slede zapisi o pomembnejših pedagoških delavcih in šolstvu v posameznih slovenskih pokrajinah in krajih. Objavljeno je tudi nekaj jubilejnih zapisov o slovenskih pedagoških društvih. Podobno vsebino imajo tudi krajši prispevki. Slovenski avtorji sodelujejo v vsakem letniku Zbornika z ocenami novih knjig s področja zgodovine pedagogike in pa s poročili o razstavah v šolskem muzeju. Nekrologi so za-

pisani o osebah, ki so ali sodelovale v Zborniku ali pa bile tesno povezane z delom šolskega muzeja. Bibliografija za slovensko zgodovino šolstva je bila objavljena že štirikrat, in sicer leta 1964, 1972—73, 1978 in 1986. Obsega obdobje od 1945 do 1984.

Zbornik je tiskan zunaj Slovenije in zato so najbrž pogoste tudi razne tiskovne napake, ki se še vedno pojavijo kljub skrbnim korekturam.

Seznam slovenskih prispevkov v Zbornikih je izdelan po rubrikah, ki so se že ves čas izhajanja redno pojavljale. V okviru posamezne rubrike so prispevki nanizani po abecedi avtorjev in pa po abecedi prispevkov. Radi preglednosti so večje razprave razvrščene po strokah.

RAZPRAVE

Razvoj šolstva na Slovenskem

Ciperle Jože: *Oris razvoja vzgojnih zavodov na Slovenskem*. 1980, (13), str. 29—46.

Hojan Tatjana: *Šolsko hranilništvo na Slovenskem*. 1978, str. 253—257.

— *Žensko šolstvo in učiteljstvo na Slovenskem v preteklih stoletjih*. 1968, (4), str. 47—81.

— *Žensko šolstvo in učiteljstvo na Slovenskem v preteklih stoletjih*. 1969—70, (5), str. 125—172.

Pavlič Slavica: *Iz zgodovine predšolske vzgoje v Jugoslaviji*. 1984, (17), str. 3—4.

— *Razvoj predšolskih ustanov na Slovenskem*. 1984, (17), str. 37—52.

Schmidt Vlado: *Šolstvo na Slovenskem v buržoazno-demokratski revoluciji (1848—1851)*. 1964, (1), str. 41—76.

Stepišnik Drago: *Šolska telesna vzgoja na področju Slovenije v obdobju 1848—1914*. 1974, (8), str. 27—65.

— *Šolska telesna vzgoja v Sloveniji do leta 1918*. 1975, (9), str. 49—93.

— *Šolska telesna vzgoja v Sloveniji do leta 1918*. 1977, (10), str. 37—69.

Razvoj šolstva v posameznih slovenskih pokrajinah

Pavlič Slavica: *Pregled razvoja šolstva v Krškem do leta 1941*. 1964, (1), str. 135—143.

— *Razvoj šolstva v Beli krajini do leta 1869*. 1971, (6), str. 81—118.

— *Ostanek France: Celjska glavna šola od 1790 do 1945*. 1969—70, (5), str. 313—329.

— *Pregled razvoja šolstva na območju občin Šentjurij pri Celju ter Šmarje pri Jelšah do leta 1941*. 1978, (11), str. 81—109.

Stres Gvido: *Nižje šolstvo na Slovenskem s posebnim ozirom na severovzhodno Slovenijo do leta 1868*. 1977, (10), str. 25—35.

Šavli Andrej: *Naše goriško in istrsko begunsko šolstvo v prvi svetovni vojni*. 1973, (7), str. 87—135.

Šolstvo od leta 1941 do 1945

Koželj-Levičnik Irena: *Okupatorjev pedagoški tisk*. 1987, (20), str. 131—152.

Pavlič Slavica: *Oris nastanka in razvoj partizanskega šolstva na Slovenskem*. 1978, (11), str. 145—156.

Naši študentje in dijaki zunaj Slovenije

Gestrin Ferdo: *Študentje iz jugoslovanskih dežel na Univerzi v Femu (1629—1774)*. 1965, (2), str. 83—93.

Lisac Andrej-Ljubomir: *Slovinci zagrebški dijaki v letih 1776/77—1827/28*. 1965, (2), str. 249—254.

— *Slovinci zagrebški dijaki v letih 1828/29—1849/50*. 1974, (8), str. 169—180.

— *Slovinci zagrebški dijaki v letih 1850/51—1917/18*. 1975, (9), str. 94—109.

Šebjanič Franc: *Slovenski protestantski šolniki in šolarji sredi 18. stoletja v Nemes Csou na Ogrskem*. 1971, (6), str. 41—48.

Zgodovina šolskih društev

Hojan Tatjana: *Ob stoletnici ustanovitve »Pedagoškega društva« v Krškem*. 1986, str. 51—61.

Vovko Andrej: *Stoletnica ustanovitve Družbe sv. Cirila in Metoda*. 1985, (18), str. 107—117.

— *Vprašanja zastopnika učiteljstva v vodstvu »Družbe sv. Cirila in Metoda« v obdobju Avstro-Ogrske*. 1983, (16), str. 53—64.

Časopisi, knjižnice in šolska poročila

Hojan Tatjana: *Jubilej dveh slovenskih mladinskih revij*. 1982, (15), str. 104—109.

(Naša bodočnost, Razori.)

— *Pedagogiška knjižnica (1893—1896)*. 1983 (16), str. 109—110.

— *Revija »Meščanska šola« v letih 1924 do 1934*. 1985, (3), str. 126—127.

— *Slovenski mladinski časopisi do leta 1941*. 1967, (3), str. 67—90.

Pavlič Slavica: *Pomen letnih poročil — izvestij*. 1967, (3), str. 215—226.

Razno

Ostanek France: *Šolski muzeji dokumentacijski centri za zgodovino šolstva in vzgoje*. 1964, (1), str. 172—174.

Pavlič Slavica: *SR Slovenija. Seznam doktorjev pedagogike Univerze v Ljubljani 1922—1980*. 1980, (13), str. 130—131.

BIOGRAFIJE

Čopič Venceslav: *Stane Žagar — ljudski učitelj*. 1965, (2), str. 5—36.

- Hojan Tatjana: *Albert Žerjav (1904—1985)*. 1986, (19), str. 137.
- *Dr. Drago Stepišnik*. 1984, (17), str. 112.
- *Ivan Bertonec (1914—1974)*. 1975, (9), str. 167—173.
- *Ob stoletnici rojstva Pavla Flereta*. 1982, (15), str. 35—47.
- Ostanek France: *Borivoju M. Aksentijeviću v spomin*. 1985, (18), str. 200—202.
- *Jean Jacques Rousseau pri Slovencih*. 1979, (12), str. 41—45.
- Pavlič Slavica: *France Ostanek — organizator Slovenskega šolskega muzeja*. 1977, (10), str. 191—198.
- *Ivan Lapajne — učitelj in pedagoški pisatelj*. 1981, (14), str. 3—16.
- Podjavoršek Albin: *Profesor dr. Mihajlo Rostohar pri Slovencih*. 1979, (12), str. 137—141.
- *Vzgoja slepih in delež Franice Vrhunc — prve slovenske vzgojiteljice slepih*, 1979, (12), str. 117—129.
- Rajhman Jože: *Trubarjev pedagoški eros*. 1987, (20), str. 7—15.
- Tancer Mladen: *Delež prof. Alberta Žerjava v slovenski pedagoški literaturi*. 1986, (19), str. 73—89.
- Vovko Andrej: *Albin Podjavoršek (1908—1980)*. 1980, (13), str. 147—149.
- Žnidar Vincenc: *Josip Brinar in slovenska meščanska šola*. 1968, (4), str. 129—154.

OCENE KNJIG

- Ciperle Jože: *Sv. Jakob, zgodovinski razgledi po življenju Slovencev v tržaškem delavskem okraju*. 1981, (14), str. 99—100.
- Gestrin Ferdo: *Vlado Schmidt, Zgodovina šolstva in pedagogike na Slovenskem*. 1964, (1), str. 195—196.
- *V. Schmidt, Zgodovina šolstva in pedagogike*. 1967, (3), str. 249—250.
- Hojan Tatjana: *Prevod knjige dr. Vlada Schmidta, Socialistična pedagogika med etatizmom in samoupravljanjem*. 1985, (18), str. 191—192.
- Kolar Vilko-Domen: *S. Pavlič, V. Smolej, Monografija partizanskega šolstva na Slovenskem*. 1982, (15), str. 129—130.
- Ostanek France: *Bibliografsko kazalo »Popotnik — Sodobna pedagogika« 1880—1980*. 1983, (16), str. 148—151.
- *F. Škerl, Ljubljanske srednje šole v letih 1941—1945*. 1965, (2), str. 288—289.
- *Rade Vuković, Učiteljska iskra (1921—1928)*. 1981, (14), str. 100—103.
- Pavlič Slavica: *Drago Pahor, Prispevki k zgodovini obnovitve slovenskega šolstva na Primorskem 1943—1945*. 1977, (10), str. 225—226.
- *Drago Vončina, Kronika šolstva med NOB v Beli krajini*. 1979, (12), str. 177—178.
- *Jože Ciperle—Andrej Vovko, Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja*. 1987, (20), str. 210—211.
- *Otroštvo v senci vojnih dni*. 1980, (13), str. 139—140.
- *»Prosveta in šolstvo v NOB in revoluciji narodov in narodnosti Jugoslavije*. 1985, (18), str. 187—188.
- *Srečko Vilhar, Slovensko učiteljske v Kopru 1875—1909*. 1977, (10), str. 215—216.
- Vovko Andrej: *Deca, rat, revolucija*. 1981, (14), str. 103—104.
- *M. Kokolj—B. Horvat, Prekmursko šolstvo od začetka reformacije do zloma nacizma*. 1978, (11), str. 303—305.

POROČILA O SIMPOZIJIH

- Ciperle Jože: *Mednarodni kulturnozgodovinski simpozij Modinci (Közseg) 1976. leta*. 1977, (10), str. 199—202.
- Pavlič Slavica: *Mednarodni kulturnozgodovinski simpozij v Modincih (Mogersdorfu)*. 1975, (9), str. 163—165.

POROČILA O RAZSTAVAH V SLOVENSKEM ŠOLSLEM MUZEJU

- Ciperle Jože: *Dr. Anton Fister — revolucionarni demokrat iz leta 1848*. 1979, (12), str. 158—159.
- *Razstava Brežiško šolstvo skozi stoletja*. 1981, (14), str. 119—121.
- *Razstava Gimnazije in njihov pouk na Slovenskem do srede 19. stoletja*. 1978, (11), str. 296—298.
- *Razstava učbeniki za pouk zgodovine na Slovenskem*. 1980, (13), str. 152—154.
- Hojan Tatjana: *Ob razstavi Razvoj šolske telesne vzgoje na Slovenskem*. 1979, (12), str. 159—161.
- *Popotnik — Sodobna pedagogika*. 1981, (14), str. 116—119.
- *Razstava »Izobraževanje odrasle mladine 1870—1941«* 1977, (10), str. 211—212.
- *Razstava o delovanju mladih na partizanskih šolah*. 1975, (9), str. 156—157.
- *Razstava »Slovenski mladinski tisk«*. 1978, (11), str. 294—296.
- *Razstava o socialnem učenju*. 1980, (13), str. 154—155.
- *Razstava o ženskem šolstvu in delovanju učiteljic na Slovenskem*. 1971, (6), str. 200—202.
- *Razstava »Ob 250-letnici rojstva Štefana Küzmiča« (1723—1779)*. 1974, (8), str. 229—230.
- *Razstava »Ob stoletnici mladinskega lista Vrtec in Ivan Lapajne in njegov pedagoški časopis »Slovenski učitelj« 1971, (6), str. 196—197.*
- *Razstava »Sodelovanje osnovnošolcev pri mladinskih listih in šolskih glasilih pred letom 1941«*. 1983, (16), str. 156—158.

- *Razstava učbenikov za pouk slovenskega jezika do leta 1918*. 1984, (17), str. 113—114.
- *Slovenska šolska knjiga ob 200-letnici uradnih tiskov*. 1972—1973 (7), str. 236—237.
- Pavlič Slavica: *Dve jubilejni razstavi v Slovenskem šolskem muzeju*. 1969—1970, (5), str. 385—388. (70-letnica Slovenskega šolskega muzeja, Stoletnica obvezne osnovne šole).
- *Občasna razstava »Solske stavbe Ljubljane«*. 1975, (9), str. 160—162.
- *Prostorska problematika Slovenskega šolskega muzeja*. 1985, (18), str. 205—206.
- *Razstava »Dijaški in študentski domovi.«* 1977, (10), str. 213—214.
- *Razstava »Narodni heroj Stanko Žagar — ljudski učitelj in revolucionar«* 1982, (15), str. 145—146.
- *Razstava »Od risanja do likovne vzgoje«*. 1983, (16), str. 150—160.
- *Razstava »Partizansko šolstvo na Slovenskem«*. 1975, (9), str. 157—159.
- *Razstava »5 let — 100 šol«* 1974, (8), str. 233—234.
- *Razstava »Prizadevni šolniki na Slovenskem v obdobju 1774—1914«*. 1972—73, (7), str. 234—236.
- *Razstave Slovenskega šolskega muzeja*. 1986, (19), str. 141. (Moje prvo berilo, 100 let pedagoškega društva v Krškem, Računice od začetka do danes.)
- *Razstava »Šolske zgradbe v obdobju 1775—1966«*. 1968, (4), str. 305—306.
- *Razstava »Šolstvo na slovenskem ozemlju v obdobju 1941—1945«*. 1971, (6), str. 193—196.
- *Razvoj in delo Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani*. 1965, (2), str. 275—278.
- *Tri razstave v Slovenskem šolskem muzeju*. 1984, (17), str. 120. (Prešeren v čitankah, Ukinitev slovenskih in hrvaških šol na Primorskem, 150-letnica

predšolskih ustanov na Slovenskem in 35-letnica Vzgojiteljske šole v Ljubljani)

- Stres Gvido: *Razstava »Goriško in istrsko begunsko šolstvo v prvi svetovni vojni« in »50-letnica Gentilijeve šolske reforme«*. 1974, (8), str. 231—232.
- *Razstava »Ob 200 letnici Splošne šolske naredbe«*. 1974, (8).
- Vovko Andrej: *Osemdesetletnica Slovenskega šolskega muzeja*. 1979, (12), str. 143—146.
- *Razstava »Prekmursko šolstvo skozi stoletja« v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani*. 1978, (11), str. 293.
- *Razstava »Vzgoja in izobraževanje v dokumentih kongresov KPS/ZKS v Slovenskem šolskem muzeju*. 1983, (16), str. 161—163.
- Žnidar Vincenc: *Razstava o manjšinskem šolstvu v Slovenskem šolskem muzeju*. 1967, (3), str. 237—241.
- *Razstava o prometni vzgoji v šolah*. 1969—70, (5), str. 396—397.

BIBLIOGRAFIJE ZA SLOVENSKO ZGODOVINO ŠOLSTVA

- Hojan Tatjana: *Bibliografija za slovensko zgodovino šolstva (1961—1970)*. 1972—73, (7), str. 247—280.
- *Bibliografija za slovensko zgodovino šolstva 1971—1975*. 1978, str. 321—346.
- in Demšar Marjeta: *Bibliografija za slovensko zgodovino šolstva 1977—1984*. 1986, (19), str. 151—196.
- Ostanek France: *Bibliografija za slovensko zgodovino šolstva 1945—1960*, 1964, (1), str. 199—209.